

Mahmut Uzun – Bir Anıtın Gölgesinde: Devlet Aklı, Unutulmuş Adalet ve Sessiz Kalmanın Bedeli

Posted on 22/12/2025

2025 yılı,

Türkiye siyasetinde bir kez daha o çok tanıdık yüzü, o köklü inkârı, o sistemli hatırlamamazlığı karşımıza çıkardı.

Ankara'nın göbeğinde, Mansur Yavaş'ın başkanlığını yaptığı CHP'li belediye eliyle dikilen Talat Paşa anıtı, bu ülkenin sadece geçmişini değil, geleceğini de ele veren bir suskunluk anıtıdır.

Bu bir taş değildir.

Bu bir hafıza müdahalesidir. Bu bir politik niyettir. Ve bu bir suçun devamıdır.

Talat Paşa, yalnızca Osmanlı'nın son döneminde sadrazamlık yapmış bir “devlet adamı” değildir.

O, 1915 yılında yüzbinlerce Ermeni'nin ölümüne, sürgününe, kaybına neden olan tehcirin baş mimarlarından biridir. Her ne kadar bu gerçek, bu coğrafyada yıllarca eğilip bükülse de, dünya tarihinin vicdanlı belleğinde yerini çoktan almıştı.

Talat Paşa'nın adı, Berlin sokaklarında Ermeni halkından bir yetim tarafından infaz edilen bir soykırım sorumlusunun adı olarak bilinir.

Ve şimdi, bu adamın ismi, bu halkın başkentinde, “onur”la taşlara kazınıyor.

Bu tercih, tek başına bir belediye başkanının kültürel ilgisi ya da kişisel görüşüyle

açıklanamaz. Bu doğrudan doğruya devlet aklının sürekliliğidir. Bu anıt, sadece bir kişinin değil, bütün bir rejimin geçmişle kurduğu ilişkinin özetidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ideolojisi olan Kemalizm'in, İttihatçı damarının inkârla, bastırmayla, meşrulaştırmayla örülü tarihsel sürekliliğinin en güncel örneklerinden biridir bu taş.

Ve daha da ürkütücü olan, bu kararın, "demokrasi umudu", "değişim ihtimali", "muhalefetin adayı" olarak pazarlanan bir figür üzerinden verilmiş olmasıdır.

Bugün Mansur Yavaş'ın adı, sadece bir seçim ihtimalinin değil, aynı zamanda Kemalist devletin inkârcı geleneklerinin yeni temsil biçimlerinin de adıdır. "Barış", "çözüm", "demokrasi" gibi kavramların, bir devlet suçu failinin anıtı önünde çöktüğü noktadayız.

Soruyorum: Bu ülkenin muhalefeti, neden inkârın sembollerine bu kadar sadık?

Neden cellatlarla halklar arasında hâlâ "devlet aklı" nı tercih ediyor?

Bu taş, sadece Ermeni halkına hakarettir değil; aynı zamanda Kürt halkına, Alevilere, Süryanilere, Rumlara ve hâlâ kimliklerini onurlu bir biçimde yaşayamayan tüm halklara açık bir tehdittir.

"Biz değişmedik, biz yine buradayız" diyen bir sistemin anıtsal beyanıdır.

Ve bu yüzden, bu mesele sadece Ermenilerin meselesi değildir. Bu, birlikte yaşamının mümkün olup olmadığını belirleyecek kadar büyük bir sınavdır aynı zamanda.

Bu, halkların yasını paylaşma ya da üstünü örtme tercihidir.

Bugün Talat Paşa'ya anıt dikenler, yarın hangi faili kutsayacak? Hangi yası unutturacaklar? Hangi halkı yeniden yok sayacaklar?

Ben susmuyorum. Unutmuyorum.

Hatırlamanın bir vicdan borcu olduğunu biliyorum.

Çünkü adalet, ancak hatırlayanların ellerinde yükselir.

Mahmut Uzun

Haziran / 2025